

Asia: VN/740/2024

Lausuntopyyntö Pelastussuunnitelma-yleisohjeesta

Yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne lausuntopyynnöstä alla olevaan kenttään.

Museovirasto pitää tervetulleena sisäministeriön asettamaa hanketta ”Omatoiminen varautuminen poikkeusoloihin – hanke ohjeiden laatimiseksi”. Hankkeessa laaditaan kolme ohjetta: 1) pelastussuunnitelma, 2) väestönsuojien käyttöönotto ja käyttö sekä 3) väestönsuojien kunnossapito ja tarkastus. Nyt lausunnolla on osa 1) pelastussuunnitelma.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa 2025 todetaan, että ”kulttuuriperinnöllä ja kansalliseen kulttuuriomaisuuteen luettavilla kohteilla on suuri merkitys yksilöiden ja yhteisöjen identiteetin ja itsetunnon säilyttämiselle ja yhteenkuuluvuuden tunteelle. Kulttuuriperintötietovarannot ja muu kulttuuriomaisuus turvaavat kansakunnan muistin, joka ei ole palautettavissa kerran kadottuaan.” Keskeinen rooli keskeisen kansallisen kulttuurimaisuuden suojelussa on opetus- ja kulttuuriministeriön alaisilla virastoilla, kansallisilla museoilla, arkistoilla ja kirjastoilla.

Museovirasto kommentoi erityisesti kirkkoihin ja kulttuuriomaisuuden suojelua koskevissa Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa kulttuuriomaisuudeksi määriteltyihin ja kulttuuriomaisuutta sisältäviin rakennuksiin ja kohteisiin sekä muihin lakien ja asetusten nojalla kulttuuriomaisuutena suojeltuihin rakennuksiin ja kohteisiin kohdistuvaa pelastussuunnitelman laatimista.

Edellä mainitut kohteet, joihin viitataan jatkossa lyhyemmin ”kulttuurihistoriallisesti arvokkaina kohteina”, voivat olla kirkkojen, museoiden ja arkistojen lisäksi yksityisomistuksessa olevia yksityisasuntoina toimivia kartanoita tai suuremman yhteisön/ yrityksen laajoja kiinteistökokonaisuuksia moninaisine toimintoineen. Pelastussuunnitelman laatimisohe on näille tahoille todella tervetullut.

Pelastussuunnitelma -yleisohjeen sisältö

Voitte kirjoittaa huomionne pelastussuunnitelma yleisohjeen luonnoksesta alla olevaan kenttään.

Pelastussuunnitelma on osa kokonaisvarautumista. Sen laatimiseen on jo jonkin verran aiempaa ohjeistusta. Sisäministeriön hankkeen ohje täydentää osaltaan näitä oppaita.

Kulttuurihistoriallisten kohteiden hoidossa tulee ottaa huomioon monenlaisia riskejä paloturvallisuudesta lisääntyviin ilmastoriskeihin. Museovirasto pitää tärkeänä nimenomaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden pelastussuunnitelman laatimisen ohjeistamisen.

Museoviraston verkkosivuilla on yleisiä ohjeita varautumiseen kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin kohteisiin: Varautumisohjeet - Museovirasto, <https://www.museovirasto.fi/fi/tietoa-meista/varautumisohjeet>.

Museovirasto on vuosikymmenien ajan edistänyt mm. kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden paloturvallisuutta ja korostanut jälkivahinkojen torjunnan merkitystä varautumisessa, yhteistyössä keskeisten kumppaniensa (alueelliset vastuumuseot, Kirkko- ja kirkollishallitus, SPEK, valtion kiinteistönomistajat) kanssa.

Kirkkohallitus, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, Finanssiala ja Museovirasto ovat käynnistämässä SPEKin vuonna 2019 julkaiseman Kirkkojen paloturvallisuusoppaan täydentämistä seurakuntien arkikäyttöön liittyvällä paloturvallisuusohjeistuksella. Alkuvaiheessa on tarkoitus kääntää suomeksi eurooppalaisia CFP-A-E:n (The Confederation of Fire Protection Associations Europe) ohjeita, kuten "Developing Evacuation and Salvage Plans for Works of Art and Heritage Buildings" (no. 7:2023 S). Oppaan suomentaminen auttaisi kaikkien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden varautumisen suunnittelussa.

Museovirasto osallistuu mielellään yleisohjeen jatkokehittämiseen ja ehdottaa, että yleisohjeeseen lisätään joko oma kappaleensa tai laaditaan lisäopas kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin kohteisiin sekä pelastussuunnitelman että esineistön pelastussuunnitelman tekemiseen. Lisäksi tulisi olla ohjeita jälkivahinkojen torjuntaan kulttuurihistoriallisissa kohteissa.

Museovirasto painottaa, että valmiuden parantaminen ja ylläpitäminen kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi edellyttää jatkuvaa yhteistyötä prosessin toimijoiden kesken ja ohjeissa tulisi kuvata myös sen keskeiset osat niin, että aineistoa voidaan käyttää perehdytysmateriaalina vastuuhenkilöiden vaihtuessa.

Aiheeseen liittyvää opas- ja ohjeaineistoa:

Can We Learn from the Heritage Lost in Fire? Pohjoismainen hanke vuodelta 2003.
<https://stmuseovirastoprod.blob.core.windows.net/museovirasto/Meista/Julkaisut/paloturvallisuusjulkaisu.pdf>

Historiallisten rakennusten paloturvallisuus.
<https://stmuseovirastoprod.blob.core.windows.net/museovirasto/Meista/Julkaisut/historiallisten-rakennusten-paloturvallisuus-esite.pdf>

Edellä mainitut ovat saatavilla myös Museoviraston verkkosivujen kautta:
<https://www.museovirasto.fi/fi/palvelut-ja-ohjeet/rakennettu-kulttuuriymparisto>

Kirkkojen paloturvallisuusopas. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK) Opas on ladattavissa osoitteessa Oppaat - SPEK .

Arvoesineistön hoito. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2009:4. Helsinki: Kirkkohallitus.

Lisäksi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestöllä on kattavat ohjeet pelastussuunnitelman laatimiseen asuinrakennuksiin ja työpaikoille.

Salmela Ulla
Museovirasto

Heikkilä Elisa
Museovirasto